

SLOVENSKA.

Josip Regali: **Reliefi**. Tiskal in založil Dragotin Hribar v Ljubljani. 1905. Str. 149. — Osem „reliefov“ je zbral gospod pisatelj v tej knjižici. To so kratki obrisi, le napol izklesani z miniaturnimi potezami, začete slike, le na površini izdelane, a tam opiljene z vso skrbnostjo. To je hotel gospod pisatelj — zato piše „reliefe“. Od modernih pisateljev podobnih proizvodov, s katerimi je sedanjí književni trg preplavljen, se odlikuje Regali po tem, da si vzame za predmet kako resno misel, ki ni brez jedra. Celo moralne probleme obravnava v svojih „reliefih“ s splošnimi, nedoločnimi potezami. Vso skrb je pisatelj obrnil na to, da jezik kar mogoče stilistično okraši in nakiti. Poizkušal je semtertje posnemati tudi Cankarja, a nima tiste lahkote izraza in tiste meglene tančice, v katero zavija Cankar svoje polsnivajoče junake. Regalijevi izrazi so vkljub temu, da se trudi biti kar moči mehak, vendar bolj trdi, in včasih mu dleto izpodleti, da zaseka svoj relief preveč v globino. To se vidi posebno v „Opekarju“. Jako globoko čutena je „Mati“, povest revne vdove, ki oslepi na starost. „Pripovedka o kmetu“ je pisana jako lepo, le misel je pretirana; evangelijski svet uboštva opisuje gospod pisatelj z veliko ljubeznijo, a to ni pripovedka o kmetu, katerega naloga je delo s plugom in živino na lastnem polju. V „Gosi“ popisuje prav dobro skesanega tatu, v „Antoniji Končajevi“ pa je zašel v Ibsenove prenapete nazore o zakonu. „Daj rešenje, Gospod!“ (Psalm 12.) popisuje duševno muko zmedenega, polblaznega samomorivca; pisatelj je nameraval menda psihiatrično razlagati samoumor. „Mira“ je slika moderne kokete, ki najde namestu vživanja cinično otrpnjenost, v „Jesenskem večeru“ pa modruje pisatelj o smrti. Najprej popisuje sirovo brezčutnost kmetov, o katerih „ne ve, ali so vredni ti ljudje zaničevanja ali usmiljenja“. Da bi ti „pripusti ljudje“ delali „vse le iz instinkta“, nikakor ni res, ampak vkljub

zunanji brezčutnosti ima naš kmet ob smrti jako tehtne in trezne misli. — Dasi je v zbirki še mnogo diletantizma, kaže precej talenta.

Dr. E. L.

Martin Krpan, dramatska pripovedka v petih dejanjih. Spisal Fran Govekar. Tiskala in založila Goriška tiskarna A. Gabršček. „Martin Krpan“, o katerega uprizoritvi na ljubljanskem odru je „Dom in Svet“ že letos obilno poročal, je izšel sedaj v tisku. Tiskana igra je popravljena. Andrej ni več tako pasiven, kot je bil prej; duševni boji mu vznemirjajo srce, egoizem zavlada v njem in sebe stavi nad domovino. S tem je tudi konflikt med njim in Vladimirom obenem poostren. Nežika pa, kljub večstranski kritiki radi te hibe, ostane dekle — slovensko kmetsko dekle, ki sili za fantom. To ni slovensko, kamoli kmečko. Pa še nekaj novega beremo sedaj tiskanega. Minister šolstva in bogoslužja se je zdel gospodu pisatelju prej premalo ostro risan; zato je zdaj napravil iz njega pravega hinavca, nekakega „liberalnega klerikalca“, ki mu je vodilni stavek: „Namen posvečuje sredstvo“ (stran 72.). No, nekaj mora imeti vsaka igra, da „vleče“, in ta hinavec-„klerikalec“ bo gotovo, — vsaj na ljubljanskem odru — med nižjo inteligenco našel svoje simpatije. Ne vemo pa, če se ta že davno ovržena liberalna dogma: „Namen posvečuje sredstva“ in izrazi: „Večna lučica naj mu sveti“ (stran 111.) itd. vjemajo s tendenco igre, ki jo polaga pisatelj v usta Andreju: „Že se vam majó tla in že grmé tam v daljavi jekleni koraki novega mladega, energičnega zaroda, ki vas pahne v temo in pozabljenost“ (str. 29.). Stare, davno že zaspale in onemogle starčke buditi iz spanja ni znamenje „mladosti“. Popolnoma nepotrebno je bilo, značaj ministra Gašperja delati še bolj odiozen kot je že bil prej — a to zahteva duh časa in — glediška blagajna. Prav lepo mesto (stran 38. in 39.) je opis lepote, ki jih nudi Kranjska dežela, nekaka captatio benevolentiae. Igra nas vobče ne jezi, ker vemo, da Gašper faktično „ni naš“,